

תוכן עניינים

1	פתח דבר
3	פרק א': יסודותיה של עוולת הרשלנות
3	1. כללי
5	2. חובת הזהירות - תנאי ראשון
5	2.1 כללי
7	2.2 חובת זהירות מושגית
9	2.3 חובת זהירות קונקרטית
11	3. הפרת חובת הזהירות - תנאי שני
11	3.1 כללי
11	3.2 היפר חובה חקוקה
12	3.3 דרישת הצפיות
13	3.4 אמת בדיקה אובייקטיבית לקיומה של התרשלנות
15	3.5 העוולה - גווניה ומרכיביה - מושגי יסוד - סיכום
15	3.5.1 כללי
16	3.5.2 יעילות תחילה
18	3.5.3 חובת זהירות כללית
18	3.5.4 שיקולי מדיניות
20	3.5.5 צפיות
21	3.5.6 הבחנה בין סוגי הצפיות
21	3.5.6 הגישה המסורתית והאלטרנטיבה
22	4. קיומו של קשר סיבתי - תנאי שלישי
22	4.1 כללי
23	4.2 קשר סיבתי-עובדתי
23	4.3 קשר סיבתי-משפטי
23	4.3.1 כללי
24	4.3.2 מבחן הצפיות
24	4.3.3 מבחן הסיכון
24	4.3.4 מבחן השכל הישר
25	4.4 סיבתיות עמומה
28	4.5 עיקרון ה"גולגולת הדקה"
30	4.6 גורם זר מתערב
30	4.7 "נזק" בעוולת הרשלנות כולל אף פיצוי בגין פגיעה בנחות ורווחה גופנית, קרי: עגמת נפש
32	5. הוכחת הנזק - תנאי רביעי
32	6. שיקולי "עומק" המשפיעים על שיקול-דעתו של בית-המשפט בבואו לבחון עוולת רשלנות

32	6.1 כללי
33	6.2 יצירת הסיכון ואופיו
35	6.3 עיקרון "מפזר הנזק הטוב יותר"
36	6.4 אחריות בעוולת רשלנות כלפי צדדים "שכנים" ושלישיים
36	6.4.1 כללי
37	6.4.2 חובת הזהירות החלה על עורך-דין כלפי צד ג'
39	6.4.3 חובת הזהירות הנדרשת מבנק כלפי צד ג'
41	6.5 איזון אינטרסים כמבחן לאי-החלת אחריות
42	6.6 אי-יכולת לצפות אירוע
43	פרק ב': אחריות המדינה ורשות ציבורית ומקומית
43	1. כללי
44	2. חובת הזהירות של הרשות הציבורית אל מול חובת הפרט
44	3. "נדנדת" השיקולים לעניין היקף אחריות הרשות הציבורית
45	4. "חזקת התקינות" בפעולות הרשות המינהלית
48	5. חיובה של המשטרה ברשלנות
48	5.1 כללי
49	5.2 טיפול רשלני בתלונה
50	5.3 אחריות מושגית של שוטר משטרת הגבולות למי שעלול להיפגע מאי-קיום צו יציאה מהארץ
51	5.4 חובת זהירות של המשטרה
52	5.5 אחריות משטרה לרצח שביצע שוטר
53	5.6 אין הגנה על רשלנות של שוטר
54	6. ירי חיילים
59	7. התפוצצות חפץ - צה"ל
60	8. הפרות סדר וגרימת נזקים
61	9. נפילה מאופניים
61	10. פגיעה מסבכה
61	11. נפילת סככה
62	12. פגיעה מענף שהוצב על מדרכה
63	13. התקלות בבור שהיה במדרכה
63	14. מעצר שווא
64	15. רכיבה על אופניים בגן ציבורי
64	16. משרד הבריאות
65	17. עובד ציבור העוסק מתן אינפורמציה
65	18. שירות בתי הסוהר
66	19. הצפת רחוב
9	20. טעות של רשם המקרקעין והשפעת התחרות בין הזכויות על-פי סעיף 9 לחוק המקרקעין
67	21. תביעה נזיקית נגד התנהלותו של רשם המקרקעין
69	

22.	תביעה לתיקון הרישום - רכוש משותף - דחיית התביעה	71
23.	האם רשאי המפקח על רישום המקרקעין לתקן רישום של בית משותף?	73
24.	רשלנות ברישום	74
25.	טעות בנקיטת אמצעי ההצלה, כגון העדפת ריצה לכיוון הטובע על פני שימוש באופנוע הים, אינה מעידה בהכרח על רשלנות, שכן שיקול-דעת מוטעה אינו מעיד בהכרח על רשלנות	76
26.	אחריות הרשות המקומית	76
27.	רשלנות המדינה ורשויותיה	79
87	פרק ג': רשלנות בנק	
1.	הפרת חובות הנאמנות והזהירות החלות על בנק	87
2.	חובת הגילוי	88
3.	התנהגות "בנק סביר"	90
4.	חובת תום-הלב	90
5.	דרישות מוגברות של תום-לב	91
6.	כריכת תום-הלב בשאלת הרשלנות	91
7.	היקפן של חובות האמון	94
8.	היקפה של חובת הזהירות והנאמנות	95
9.	חובת הזהירות ודיני הנזיקין	96
10.	הבנק כנאמן	96
11.	יישום נכון של חובות הנאמנות תוך שמירה גם על אינטרס הבנק	98
12.	חובות הבנק כלפי צד ג'	100
13.	מתן אינפורמציה	102
14.	טענת בנק כי הנתבעים הציגו בפניו מצג שווא רשלני של בעל מקצוע	104
15.	פירעון שיקים מזוייפים/ביטול חיוב בחשבון	104
16.	הנפקת ערבות פגומה	107
109	פרק ד': אחריות מקצועית של עורכי-דין	
1.	כללי	109
2.	הקריטריונים לבחינת אחריותו של עורך-הדין	112
3.	עורך-דין כמי שמוטלות עליו חובות מיוחדות בתורת שכזה	113
3.1	כללי	113
3.2	מה תוכן ה"אמונה" וה"מסירות" בהן חב עורך-דין כלפי לקוחו?	114
4.	ניגוד עניינים אצל עורך-דין וייצוג שני לקוחות בעלי אינטרסים מנוגדים	115
4.1	כללי	115
4.2	כלל 14 לכללי האתיקה	117
4.2.1	כללי	117

118.....	4.2.2 היתרים לטיפול על-אף ניגוד עניינים
119.....	4.3 כלל 16 לכללי האתיקה
120.....	4.4 כלל 11 לכללי האתיקה
121.....	4.5 כלל 15 לכללי האתיקה
121.....	4.6 דוגמאות לשאלות בסוגיית ניגוד עניינים אצל עורך-דין
4.6.1.....	4.6.1 כשל מובנה בייצוג בשל כפל ייצוג של נאשמים בידי אותו עורך-דין
121.....	4.6.2 ייצוג של מי שהיה עד שכנגד בתיק של לקוח לשעבר בתיק אחר
122.....	4.6.3 עורך-דין המייצג לקוח נגד מעבידו לשעבר של עורך-הדין
122.....	4.6.4 הבחנה בין לקוח לבין "דורש עצה" שהוא בגדר לקוח פוטנציאלי
123.....	4.6.5 עורך-דין של חברה משכנת
123.....	4.6.6 עורך-דין של חברה אינו יכול לייצג את החברה ובעל מניות הרוב בסכסוך עם בעלי מניות המיעוט
123.....	4.6.7 עורך-דין שערך הסכם ממון עבור שני בני זוג לא יכול לייצג את הבעל כנגד האישה
124.....	4.6.8 התנדבות במסגרת לשכת עורכי-הדין במטרה לקדם עניין אישי
124.....	4.6.9 ייצוג נגד לקוח לשעבר
125.....	4.6.10 ייצוג נגד צד כלפיו יש לעורך-הדין מחוייבות
125.....	4.6.11 עורך-דין ששימש ככונס נכסים לא יכול במקביל לייצג את אחד הצדדים לכינוס
125.....	4.6.12 ייצוג משותף של חשוד בסחר בנשים וקורבן הסחר
126.....	4.6.13 אישור הסכם ממון כנוטריון וייצוג אחד הצדדים בעניין ההסכם
126.....	5. אחריות כלפי צד ג'
128.....	6. אחריותו המקצועית של עורך-הדין ברכישת/מכירת דירה
131.....	7. חובת זהירות של עורך-דין כלפי בנק למשכנתאות או בנקים בכלל
131.....	8. אי-רישום הערת אזהרה
132.....	9. רישום משכנתה
134.....	10. החיוב במס והערכת מס שגויה
135.....	11. תובענה כספית
137.....	12. החתמה על הסכם ללא הסבר
138.....	13. עריכת חוזה מכר על בסיס זכרון-דברים שגוי
138.....	14. עריכת הסכם גירושין
139.....	15. מחיקת תביעה בשל רשלנותו של עורך-הדין
140.....	16. שיקול-דעתו של עורך-דין, לפי סעיף 79א לחוק בתי-המשפט מבלי שנתקבלה מראש הסכמת מרשו

17.	ניסוח חוזה באופן רשלני	141
18.	התרשלות בהכנת תצהיר בתמיכה להתנגדות לביצוע שטר	141
19.	היעדר מנגנון להבטחת תשלומים על-פי הסכם	142
20.	הזנחת שאלות יסודיות במשפט	142
21.	תביעה בעילה של רשלנות מקצועית נגד עורך-דין, שהכין חוזה מכר מניות	143
22.	בין בעלי מניות בחברה מוגבלת בערבות	144
23.	אי-רישום משכון בחברה המשכנת לטובת המלווה	145
24.	גביית שיקים	146
25.	אי-זימון הלקוח לחקירה על תצהירו	147
26.	הסכם מכר של שתי עסקאות	147
27.	חוסר תשומת-לב כי שטר החכירה פג תוקף	147
28.	אי-הותרת כספים לאבטחת תשלום מיסים	148
29.	הסכם מכר של מכונית וציוד עזר	148
30.	הפרת חוזה למכירת מקרקעין	149
31.	מהו היקף החבות של עורך-דין, אשר יצג את הקבלן בעסקת מכר מקרקעין כלפי רוכש הדירה?	151
32.	רשלנות עורך-הדין בייצוג לקוח במשפט פלילי	151
33.	אי-בדיקת קיומו של צו הריסה	153
34.	אחריות עורך-דין נגד צד ג' שלא לקוחו	156
35.	האם ניתן להסיק קיומה של רשלנות מתוך הפרת כללי האתיקה?	157
36.	האם מחדל עורך-הדין הנתבע הביא לאובדן "קלף מיקוח"?	158
37.	רשלנות עורך-דין - משק חקלאי - דחיית תביעה	158
38.	איחור בהגשת תביעה ואי-השבת מסמכים	158
39.	התרשלות עורך-דין שלא התריע בפני לקוחו כי התביעה עלולה להתישן	159
40.	אי-העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין מעל 10 שנים מיום חתימת חוזה המכר	159
41.	אי-העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין מעל 35 שנים	160
42.	העברת כספים על-ידי עורך-הדין	160
43.	אי-העברת הצהרה לרשויות המס במועד	161
44.	אי-הגשת סיכומים במועד	165
45.	אי-רישום הערת אזהרה על-ידי עורך-דין	168
46.	הסבר ללקוח על סיכון וקבלת הסיכון - עובדה רלוונטית ומשמעותית בבחינה האם פעל עורך-הדין ברשלנות	170
47.	הימנעות עורך-דין (נאשם בהליך משמעותי) מלרשום הערת אזהרה לטובת הרוכשים במשך מספר שנים כה רב מהווה מחדל חמור ; זיכוי עורך-דין מעבירת אי-רישום הזכויות על-שם הרוכשים	175
47.	אי-רישום הערת אזהרה על-שם הקונים במשך 9 שנים	175

48. גם אם המתלוננים לא ביקשו מפורשות כי עורך-הדין ירשום עבורם הערת אזהרה לטובתם, חובה היתה עליו, לכל הפחות, ליידע את לקוחותיו בדבר חשיבות רישום הערת אזהרה.....	185
49. אי-רישום הערת אזהרה וחשיפת הרוכשים לסיכון של עסקה נוגדת - חובת עורך-דין.....	188
50. על עורך-הדין היה לדעת כי יתכן ותתעורר בעיה ברישום הערת האזהרה כפי שהבטיח למתלוננות משום שאותו נכס שועבד לבנק ללא הגבלה בסכום, ואין די בידיעתו כי שווי החוב לבנק היה נמוך משווי הנכס, כדי לסמוך על-כך שניתן יהיה לרשום הערת אזהרה.....	193
51. עורך-דין - בעל תפקיד שמונה לביצוע רישום הזכויות מטעם אחד הצדדים - התנאות מתן אישור זכויות בתשלום.....	197
52. חבות עורך-דין לרישום הבית המשותף; הזכות לפיצויים בגין הפרת החיוב לטובת האדם השלישי, כמוה כזכות לאכיפה ולביטול, מוקנים בד-בבד למוטב ולנושה.....	199
53. תרמית - התחזות - רשלנות עורך-דין.....	201
54. רשלנות עורך-דין - חברה משכנת.....	204
55. חובתו המקצועית של עורך-דין כלפי לקוחו - הפעלת שיקול-דעת סביר - כללי.....	205
56. על חובת הגילוי המונחת על עורך-הדין.....	205
57. נראה כי הנתבע הפר את חובת הנאמנות כלפי התובעת כלקוחתו, לא עדכן אותה בנעשה בתיקיה המטופלים על ידו, לאורך שנים, לא שעה לפניותיה עד כי נאלצה לשכור שירותיו של עורך-דין אחר שיפעל לבירור תוצאות התיקים.....	206
58. רישום משכון - עורך-הדין שגה במילוי פרטי החייב והנושה בטופס הודעת המשכון.....	206
59. ייעוץ שגוי של עורך-הדין.....	221
60. עריכת הסכם הלוואה.....	225
61. הפרת חובות נאמנות ושליחות ורשלנות בחלוקת כספי העזבון שגרמה נזק.....	237
62. הפרת חוזה הייצוג - רשלנות והפרת חובה חקוקה על-ידי הנתבע - עו"ד במקצועו, בעת ניסוח הסכם הגירושין בין התובע לגרושתו.....	239
63. תביעה כספית, על-סך 14,254 ש"ח, שהגיש התובע כנגד הנתבע, עו"ד במקצועו, בגין רשלנות מקצועית ונזקים שנגרמו לתובע, לטענתו, בשל הייצוג הרשלני.....	243
64. נזקים שנגרמו לטענת התובע בשל רשלנות מקצועית של הנתבע אשר ייצג אותו במסגרת הסכם מכר.....	244

65. התובע שכנגד ניהל משא-ומתן בחוסר תום-לב, בכך שהסתיר מידע מהותי בדבר זכויותיו בנכס ובתוך כך יצר מצג כוזב לפיו הוא הבעלים והמחזיק הבלעדי במלוא הזכויות בנכס - כשאין בעלי זכויות אחרים בנכס זולתו.....	244
66. חלוקת ה"אחריות" לכך שהלקוח בחר להשתחרר מן החוזה ונמנע מלהשתמש בשירותיה של עורכת-הדין לשם השלמת רישום הדירות.....	246
67. טענות המשיבה כלפי המבקש בדבר רשלנות באי קביעת מנגנונים להבטחת כספה טרם יועברו הזכויות במקרקעין לרוכשת.....	248
68. אחריותם המקצועית של עורכי-דין ברישום עסקאות מקרקעין.....	250
69. רשלנות מקצועית אגב עריכת הסכם גירושין.....	252
70. הטיפול ברישום הערות אזהרה ורישום הזכויות במקרקעין דורשים בדיקת החומר ואחריות מקצועית.....	253
71. בחינת חובותיו של עורך-הדין כלפי לקוחו.....	254
72. הנתבע ביצע באופן לקוי את עבודתו, סתר את התחייבויותיו ואת מצגיו באופן שיש בהם משום הפרת חוזה.....	255
73. הנתבע לא התרשל כלפי התובעת. הנתבע האמין בדרך המקצועית בה נקט, שהינה לטובת הלקוחה.....	256
74. לא כל טעות בשיקול-הדעת מהווה התרשלות.....	257
75. ייצוג לקוי.....	258
76. שאלת קיומו של כיסוי ביטוחי לתובעת בעקבות התביעה שהוגשה כנגדה.....	259
77. חובת הזהירות המוטלת על עורך-דין המייצג לקוח בעסקת מקרקעין.....	260
78. בדיקת קיומן של עסקאות קודמות באמצעות בדיקת רישום הערות אזהרה במרשם המקרקעין, מהווה חלק בלתי-נפרד מהשירותים שעורך-דין המייצג לקוח בעסקת מקרקעין צריך לבצע.....	261
79. הנתבע, כעורך-דין מנוסה בעסקאות נדל"ן, שהיה עורך-הדין היחיד בעסקה ואף קיבל שכ"ט מהתובעים, היה צריך להזהיר את התובעים ואת נציגיהם מהתנהלות המנוגדת להוראתו המפורשת של הסכם המכר.....	262
80. הנתבעים, כולם עורכי-דין שותפים/עובדים במשרדו של הנתבע דנן, עשו בכספי הנאמנות כבשלהם והעבירו אותו לצדדי ג' כהלוואות, וזאת ללא ידיעת חברי הקבוצה, כאשר הנתבעים מציגים לפני התובעים מצג שווא לפיו הכספים מיועדים לרכישת הקרקע ולא כך הם פני הדברים.....	265
81. הפרת חובתה של עורכת-דין כלפי לקוחותיה ולנזק שנגרם עקב הפרת החובה.....	267
82. הנתבע הפסיק את הטיפול או סיים אותו בכל תיקים באופן גורף וחד-צדדי בטענה המוכחשת שלא שולם לו שכ"ט.....	268
83. התובעים פעלו באופן מקצועי בעניינה של הנתבעת הכל על-מנת להגן על זכויותיה המשפטיות והקניניות.....	269

84.	הנתבעות היו אמונות על ניסוח הסכם המכר וביצועו, ובכלל זה גם תכנון המס הכרוך בביצועו, וכי עקב רשלנותן המקצועית חוייבה התובעת לשלם מס הכנסה בגין ביצועו של הסכם זה.....	271
85.	עורך-דין אינו חסין מפני תביעות רשלנות הנוגעות לאופן ייצוג הלקוח וניהול המשפט.....	272
פרק ה': חובת הזהירות של נושא משרה על-פי חוק החברות.....	273	
פרק ו': האם לבעל מניות בחברה בפירוק זכות תביעה ישירה כלפי המפרק בגין התרשלות.....	281	
פרק ז': אחריות נתבע למעשה עברייני שבוצע כלפי התובע על-ידי צד שלישי.....	287	
פרק ח': רשלנות בית-ספר וטיולים.....	293	
פרק ט': היגד שווא בראי עוולת הרשלנות.....	297	
פרק י': רשלנות ספר.....	299	
פרק י"א: מקרקעין.....	305	
פרק י"ב: רשלנות קבלן שיפוצים.....	307	
פרק י"ג: רשלנות של ועדות תכנון ובניה.....	309	
1. החבות בחובת הזהירות.....	309	
2. מסירת מידע.....	311	
3. החובה למסור מידע.....	313	
פרק י"ד: עבודות שמירה.....	315	
פרק ט"ו: רשלנות בעבודה.....	317	
1. נקיטת אמצעי זהירות.....	317	
2. הדרכת עובד.....	317	
3. רשלנות עובד כשהמעביד מפר חובה חקוקה.....	317	
4. אחריות מעביד לסיכונים רגילים.....	318	
5. גבול אחריותו של מעביד.....	318	
6. אחריות אגודה שיתופית; היחס לחובות בטיחות חקוקות.....	319	
7. אחריות עובד.....	320	
8. אחריות מעביד ל"אלתור" של עובדו.....	320	
9. "הסתכנות מרצון" של עובד.....	321	
10. השיקולים שעל בית-המשפט לשקול בקובעו חובת זהירות; חובת זהירות של שובתים לנפגעי השביתה.....	322	
11. תאונת עבודה.....	323	
12. אשם תורם של עובד - אימתי?.....	326	
13. נפילה מגובה.....	326	
14. פיצויים עבור נזקי גוף אשר הוגשה בגין תאונת עבודה שאירעה לתובעת ביום 12.02.17 עת עבדה כמפקחת וטרינרית שכירה.....	327	
15. החלקה.....	328	

16.	התובע 1, יליד 1978, נפגע עת התחשמל לטענתו ביום 12.07.11 במהלך ביצוע עבודת תיקון נזילה ממזגן המותקן אצל הנתבעת.	329
פרק ט"ז: רשלנות רפואית		331
1.	רשלנות רפואית בראי עוולת הרשלנות - עקרונות כלליים	331
1.1.	כללי	331
1.2.	חובת זהירות מושגית	331
1.3.	חובת זהירות קונקרטית	332
1.4.	"רופא סביר"	333
1.5.	"מעמדו" של המזיק	338
1.6.	הנוהג המקובל או הפרקטיקה המקובלת	339
1.7.	ההכרעה בין שתי גישות/אסכולות	341
1.8.	קיומו של קשר סיבתי עובדתי ומשפטי	343
2.	רשלנות בלידה	343
3.	ניתוח להסרת טחול	344
4.	איבחון לקוי באבן בדרכי השתן	345
5.	סינדרום "זנב סוס"	345
6.	מום מולד מסוג "ספינה בפידה"	345
7.	טיפול שיניים רשלני	345
8.	השתלת שיער כושלת	346
9.	כירורגיה פלסטית - ניתוח פלסטי ליישור מחיצת האף	346
10.	ניתוח להסרת צלקת	346
11.	נמק באברו של התינוק כתוצאה מברית מילה	347
12.	האם תביעתו של המוסד לביטוח לאומי כפופה לדיני ההתיישנות, כאילו היתה זו תביעתו של הנפגע עצמו?	347
13.	היחס בין סעיף 8 לחוק ההתיישנות לסעיף 89(2) לפקודת הנזיקין - רשלנות רפואית	349
14.	חירשות	354
15.	האם דו"ח ועדת בדיקה קביל בתביעת רשלנות רפואית	354
16.	אי-גילוי קרעים ברחם	356
17.	לא נגרם לתובע "נזק" בגלל עיתוי הניתוח, ואין "קשר סיבתי" בין מצבו של התובע כיום לבין שאלת עיתוי הניתוח שנעשה בו. די בכך כדי להביא לדחיית תביעתו, ללא קשר לשאלת ההתרשלות	356
18.	תביעה לתשלום פיצויים בגין נזקי גוף אשר נגרמו לתובעת, כתוצאה מהותרת גוף זר, מחט, בבטנה, במהלך ניתוחים שעברה במוסד רפואי אשר בבעלות, בניחול ופיקוח הנתבעת	356
19.	היה מקום להתיר למבקשים להגיש חוות-דעת רפואית מטעמם בנושא ההתרשלות מבלי להגבילם אך לחוות-הדעת בנוסח שהיה בידיהם ערב הגשת בקשת רשות הערעור	356

20. לשם הכרעה בשאלת הקשר הסיבתי, כאשר בעילת "חיים בעוולה" עסקינן, יש להיעזר במבחן שנקבע בפסיקתו של בית-המשפט בהרכב מורחב בהלכת המר	357
21. במקרים בהם כפות המאזניים מעויינות, יש לפרש על דרך הצמצום את טענת ההתיישנות	357
22. התובעים כשלו בהוכחת הקשר הסיבתי	357
23. נטען כי מעקב ההיריון שבוצע לאם בתחנה לבריאות המשפחה היה רשלני, עת לא הופנתה האם לביצוע בדיקות המתחייבות מההיסטוריה הרפואית המשפחתית של האב וממהלך ההיריון	357
24. רשלנות רפואית בניתוח	378
25. האם יש לאפשר הגשתה של תביעה בעילה של "חיים בעוולה", למי שהוריו לא הספיקו להגיש בתוך תקופת ההתיישנות תביעה של "הולדה בעוולה", גם כאשר זו התיישנה יותר משנה לאחר פסק-הדין בעניין המר?	385
26. בקשה לעיכוב ביצוע בתביעה לרשלנות רפואית - דחייתה	419
27. אחריות לשיהוי בלידה - ניתוח קיסרי - היעדר אחריות	419
28. הולדה בעוולה - דחיית ערעור על דחיית התביעה	421
29. איחור באיתור מצוקה עוברית - לידת מלקחיים נזק לעובר - דחיית התביעה	426
30. פגיעה באוטונומיה של הרצון	427
31. האירוע המצער נגרם בנסיבות שלא ניתן היה לצפותן או למונען וכן כי הנתבעת נקטה בכל האמצעים הסבירים שהיו ברשותה למנוע נזק כזה	427
32. לא נמצא טיעון בהיר בנוגע להתרשלות של מי מהנתבעים	428
33. היעדר הסכמה מדעת או הפרת חובת הגילוי, הינם "שני צדדים של אותה מטבע", שהרי הסכמה מלאה מדעת יכולה להינתן רק כשמלוא המידע אודות הטיפול והסיכונים האפשריים נמסר למטופל, מלוא המידע מאפשר קבלת הסכמה מדעת, וההיפך. בהיעדר מידע מלא, לא ניתן לקבל הסכמה מדעת	429
34. המשיבה נהגה שלא בתום לב, בכך שהתנהלותה מול המבקשת לכאורה לקתה בכשלים ואינה עונה על הנדרש ממרפאה המקנה שירותים רפואיים בתחום הפוריות	429
35. חובת הגילוי, לרבות מכוח חוק זכויות החולה והפסיקה, לא משתרעת על בדיקות שהוכח שלא היו רלבנטיות או שלא היו אפשריות או שלא היו יכולות לסייע	430
36. קבלת טענת התובעת כי יש למנות את תחילת מירוץ ההתיישנות רק החל מפברואר 2014, כיוון שבאותה עת נודע לתובעת על הוראת סעיף 13 לחוק זכויות החולה, ירוקן מתוכן את ההתיישנות שנקבעה בחוק	430
פרק י"ז: נטל ההוכחה, העברתו והדבר מדבר בעד עצמו	433
1. הנטלים במשפט האזרחי	433

433.....	2. "נטל השכנוע"
433.....	2.1 "המוציא מחברו עליו הראיה"
434.....	2.2 "דיני הראיות הולכים אחרי הדין המהותי"
435.....	2.3 אימתי נטל השכנוע על הנתבע?
435.....	3. "חובת הראיה"
436.....	4. מידת ההוכחה
437.....	5. הדבר מעיד על עצמו
449.....	פרק י"ח: אשם תורם
449.....	1. כללי
450.....	2. רשלנות רפואית
456.....	3. בניה ללא היתר
456.....	4. אי-שמירת מרחק ראוי
456.....	5. הניזוק פעל במסגרת תחום הסיכון שיצר הנתבע
457.....	6. הטענה לאשם תורם לא עלתה בכתב הטענות
457.....	7. טענת אשם תורם במעשה התאבדות מתוך דיכאון למול חובת בית-חולים
457.....	8. תשלום מלוא התמורה בטרם התקבל המוצר
457.....	9. נזקי עישון
457.....	10. אשם תורם במצבים שונים
458.....	10.1 אשם תורם של קטינים
459.....	10.2 אשם תורם של עובדים
459.....	10.2.1 חובת המעביד
461.....	10.2.2 אשמו של העובד
463.....	10.2.3 שיקולים נוספים
465.....	10.2.4 אשמו התורם של עובד שמעבדו הפר חובה חקוקה
468.....	10.2.5 פסיקת בתי-המשפט
493.....	10.3 אשם תורם בין לקוח לנותן שירות
493.....	10.3.1 עורך-דין ולקוחו
493.....	10.3.2 בנק כנגד לקוח
494.....	10.3.3 אשמה התורם של חברת ביטוח מול לקוחה
496.....	10.3.4 אשמה התורם של מדינת ישראל
497.....	11. אשם תורם למול הוראות שונות בפקודת הנזיקין
497.....	11.1 אשם תורם למול סעיפים 65, 66 ו- 68 לפקודת הנזיקין
505.....	11.2 אשם תורם למול הסתכנות מרצון
505.....	11.3 אשם תורם למול חובת הקטנת הנזק
509.....	פרק י"ט: הקטנת הנזק
525.....	פרק כ': נפילה
527.....	פרק כ"א: בית מלון
529.....	פרק כ"ב: חברת מזון

פרק כ"ג: בעלי חיים	531
פרק כ"ד: עדות שקר בבית-המשפט	537
פרק כ"ה: נזקי רכוש	539
פרק כ"ו: קבלן	549
פרק כ"ז: אחריות מהנדסים - ארכיטקטיים - אדריכלים	551
פרק כ"ח: אחריות מעבידים	563
1. אחריות המעביד בהפעלת מיכון	563
2. מעביד חייב בחובת זהירות מושגית כלפי עובדיו	563
3. פגיעת מסור לגיזום עץ - הנתבעים ישלמו לתובע 278,708 ש"ח בניכוי תגמולי המוסד	564
4. פציעה בנגריה - 15% אשם תורם - על הנתבעים 1, 2, 4 ו- 5 לשלם לתובע ביחד ולחוד סך של 682,426 ש"ח	564
פרק כ"ט: הלכות - רשלנות בנושאים שונים שנת 2025	567
1. העוולה של "מצג שווא רשלני" הוכרה במשפט הישראלי לפני כשבעים שנה. כיום מקובל כי לצורך תחולתה מוטלת על התובע החובה להוכיח קיומם של חמישה תנאים: הצגת מצג עובדתי; קביעה כי המצג לא היה מהימן; היה על המציג לצפות שהצד השני יסתמך על המצג; המציג יכול היה לצפות שייגרם נזק כתוצאה מהמצג; והצד השני הסתמך בפועל על המצג	567
2. גם יסודות העוולות בנוזיקין אליהן הפנתה התובעת בתביעתה לא מקימים בסיס במקרה דנן להשבת מלוא התקציב: על-מנת לבסס את קיומה של עוולת הרשלנות הקבועה בסעיף 35 לפקודה יש להוכיח קיומה של חובת זהירות החלה על המזיק כלפי הניזוק, הפרה של חובת הזהירות בהתרשלות (התנהגות) בלתי-סבירה לרבות מבחן הצפיות ביחס לסיכון הגלום בהתנהגות), נזק וכן קיומו של קשר סיבתי בין הנזק לבין ההפרה. ברי כי הפרת חובת הזהירות במקרה דנן יכולה להתייחס רק לכספים בהם נעשה שימוש בניגוד לנהלים ולהתחייבות ושלא שימשו לייעודם. ביחס לכספי התקציב שנעשה בהם שימוש כדין, לא רק שלא הוכחה כל הפרה של חובת הזהירות, אלא שאף לא נגרם לתובעת כל נזק - הכספים ניתנו ושימשו למטרתם ובהתאם להתחייבות על בסיסה ניתנו	567
3. תרמית היא הצג כוזב של עובדה, בידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמיתותה או מתוך קלות ראש, כשלא איכפת למציג אם אמת היא או כוזב, ובכוונה שהמוטעה על-ידי ההיצג יפעל על פיו; אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכוון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על-פיו וסבל על-ידי כך נזק ממון	568
4. רשלנות רפואית - לשם הוכחת יסודותיה של עוולת הרשלנות, כאמור בסעיפים 35 ו- 36 לפקודת הנוזיקין מוטלת כזכור על התובע החובה להוכיח כל אחד מאלה: קיומה של חובת זהירות, התרשלות מצד המזיק, ונזק שנגרם בעטייה של ההתרשלות - במילים אחרות מוטל על התובע להוכיח קיומם של חובת זהירות, הפרתה, קשר סיבתי (בין ההפרה לבין הנזק), ונזק	568

5. בעניינינו טען התובע גם לתחולה של עוולת הרשלנות מכוח סעיף 35 לפקודת הנזיקין. טענה זו נשזרה בטיעוניו הגם שלא הוצגה טענה סדורה ביחס לחובת הזהירות, הפרתה, ויתר רכיבי העוולה. העולה מטיעוני התובע הוא שיסודותיה הנטענים של עוולת הרשלנות חופפים לטענותיו בעילה מכוח חוק ניירות ערך - ברכיבי המעשים המיוחדים לנתבעים כמו גם ברכיב הנזק.....	568.
6. במסגרת הוראת סעיף 252(א) לחוק החברות נקבע כי נושא משרה חב בחובת זהירות כאמור בסעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין כלפי החברה. דהיינו, בבסיס תפקידו עומדת טובת החברה והכוונה להשיא את רווחיה.....	569.
7. העוולה שביצעה הנתבעת היא עוולת הרשלנות הקבועה בסעיף 35 לפקודת הנזיקין ואחד ממרכיביה הוא "והגורם ברשלנותו נזק לזולתו" - הנזק שנגרם לתובעים לא נגרם במועד רישום המקרקעין על-שם שרון ביום 31.12.14 אלא במועד שבו נרשמו המקרקעין על שם הרוכשים הראשוניים ביום 15.01.18. באותו מועד "איבדו" התובעים את המקרקעין והם עברו לצד שלישי והנזק נגרם להם ביום זה. עד לאותו מועד, ניתן היה להשיב המצב לקדמותו שהרי כל עוד המקרקעין היו רשומים על-שם שרון ניתן היה להשיב לתובעים את המקרקעין לו היה מתגלה הזיוף.....	569.
8. בבסיס עוולת הרשלנות ניצבים שלושה יסודות: חובת זהירות, הפרת החובה ונזק שנגרם עקב הפרת חובת הזהירות (קשר סיבתי). את חובת הזהירות נהוג לחלק לחובת זהירות מושגית ולחובת זהירות קונקרטית. מעבר לכך, יש להראות גם קשר סיבתי בין הפרת חובת הזהירות לבין הנזק, היינו: יש להוכיח כי הפרת החובה היא זו שגרמה לנזק.....	569.
9. אין מחלוקת שנהג מבוטח הנתבעת פגע ברכב התובע, הנזקים הישירים אינם ברורים מלבד הנזק לפנס שהנתבע מודה בו. בשים-לב לחוות-דעת השמאי מטעם התובע הרי שעלות החלפת פנס הינה שולית ועומדת על סך כולל עבודה וכלל מע"מ של 465 ש"ח סכום שהוא פחות מ- 0.5% משווי הרכב ומשכך לא ניתן לקבוע שהפנס הוא אשר גרם להשבתת הרכב. ומשהשבתת הרכב נבעה מנזקים או בעיות אחרות ברכב התובע הרי שספק אם בכלל נכון לפסוק פיצוי עבור רכיב זה.....	570.
10. לאחר ששמעתי את עדויות הצדדים, סבורני כי אף לא אחד ממרכיביה של עוולת הרשלנות הוכח בפני ברף הדרוש במשפט האזרחי כדי לקבוע כי הנתבעת או הצד השלישי התרשלו, או כי קיים נזק הקשור בקשר סיבתי לאירוע, ואף קיומו של נזק מוטל בספק.....	570.

11. למקרא מכלול הטענות של הצדדים, העוולה המרכזית עליה נסובו התביעות וגם ההודעה לצד שלישי, היא עוולת הרשלנות המוסדרת בסעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין - עוולה זו מורכבת מארבעה יסודות: חובת זהירות, התרשלנות, נזק וקשר סיבתי בין שני היסודות האחרונים. בין היתר, יסוד ההתרשלנות דן בשאלה אם הופרו חובות הזהירות, המושגית והקונקרטית. כאמור, יש להוכיח גם קיומו של קשר סיבתי בין יסוד ההתרשלנות לבין יסוד הנזק.....570	
12. סעיף 35 לפקודת הנזיקין קובע כי מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות עולה כדי רשלנות. במקרה שלפנינו, אי-מילוי הוראות החוק והיעדר נקיטת אמצעי זהירות סבירים מהווים התרשלנות ברורה.....571	
13. בכדי שתקום חובה מכוח עוולת הרשלנות לפי סעיף 35 לפקודת הנזיקין על התובע להוכיח את התגבשותן של יסודותיה: חובת הזהירות, התרשלנות, ונזק שנגרם בגינה. הלכה הנוהגת היא כי מעביד חב חובת זהירות מוגברת כלפי עובדיו. במסגרת חובת הזהירות של המעביד כלפי עובדיו, עליו לדאוג לסביבת עבודה בטוחה, לספק כלי עבודה מתאימים ובטוחים, להדריך את עובדיו, ולהזהירם מפני הסיכונים הכרוכים בביצוע עבודתם ולפקח על נקיטת אמצעי הזהירות הדרושים.....571	
14. הלכה למעשה מבקשת התובעת לטעון כי הנתבע התרשל בניהול חשבון הנאמנות וכי היה עליו לצפות כי בשל ניהול חשבון הנאמנות באופן רשלני כאמור עשויים להיגרם לתובעת נזקים - חובת האחריות המושגית הינה חובה אובייקטיבית כללית של מזיק מסוגו של המזיק נשוא התביעה, לאחריות לנזקים מסוג הנזקים נשוא התביעה. ובעניינו - חובה כללית של בנק, לנזקים שייגרמו אגב ביצוע פיקוח של הנתבע על חשבונות נאמנות המנוהלים במסגרתו.....571	
15. התובעים טענו כי הנתבע התרשל כלפיהם בכך שלא טיפול ברישום הזכויות בחלקה 32 על שמם, הציג בפניהם מצג שווא שלפיו הוא מוסמך לטפל ברישום הזכויות וכן הפר את החוזה ביניהם - כל אחת מעילות תביעה אלה דורשת הוכחת נזק. הנזק הוא אחד מיסודות עוולת הרשלנות ועוולת התרמית כעולה מסעיפים 35 ו-56 לפקודת הנזיקין.....572	
16. עוולת הרשלנות מתוארת בסעיף 35 לפקודת הנזיקין. על-פי העקרונות שבפקודה יש לקבוע שרופא מנתח התרשל בביצוע הניתוח אם לא השתמש במיומנות או לא נקט מידת זהירות שרופא מנתח סביר ונבון היה משתמש או נוקט באותן נסיבות.....572	